

Lietuvos inžinierius - europietiška tapatybė

Žygimantas Vaitkus

Naujosios kartos inžinierius, dirbantis Europos mastu, nuolatos keliaujantis paskui savo profesiją, pasakoja apie savo darbo ir gyvenimo už Lietuvos ribų patirtį.

Kalbino Dalia Staponkutė

Tavo identitetas – jau europietiškas, ir tai įvyko dėl profesinės veiklos. Esi naujos kartos inžinierius, dirbi Europos mastu, keliauji, tavo žinios reikalingos šalims, kuriose dirbi. Kaip jautiesi šiame europietiškos tapatybės apsiauste? Juk jį jį tave įsupo ne vaikystėje, kai formuojasi asmenybės pamatas, o jau brandžioje jaunystėje, po universiteto?

Pirmiausia, niekada neplanavau išvažiuoti iš Lietuvos. Ne, net ne iš Lietuvos, o iš Vilniaus! 2006-aisiais, kai visi tik ir užė, „grasindami“ vienas kitam emigruoti, aš vis lipdavau „ant bačkos“ rėžti: „Man ir čia gerai, nuostabūs draugai. Įdomus darbas, puikus kolektyvas, mamos kotletai skaniausi, pasaulis atviras kelionėms, ir kurių galų kažkur kraustyti?“ Na, nebent kas nors pakviestų į šiltą šalį dėl įdomaus darbo, tai tada galbūt, kokiems metams, bet ne daugiau. Apie tai kalbėjau labai drąsiai, t.y. su tokia drąsa, kurios turėjau tik dėl to, kad tada man atrodė, jog tai – gryniausia teorija, negalinti virsti kūnu.

Žygimantas Vaitkus asm.
archyvo nuotr.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, man veik sportiniu interesu tapo testų, kurie leistų kandidatuoti darbui Europos Komisijoje, laikymas. Vaikščiojau jų laikyti be jokios minties kada nors dirbti Europos Komisijai. Tiesiog šiaip, nes tuo metu tai darė visi. Ir štai vieną puikią 2008 pavasario dieną su draugais leidžiamės Vilniaus oro uoste, sugrįžę po trijų savaitių kelionės po Vietnamą ir Kambodžą: sunkoka imti ir tiesiog išsiskirstyti – kelionė turi būti tinkamai užbaigta ir aptarta. Susėdome. Po vieną alaus! Belaukiant – skambutis. Kažkas prisistato Maiklu iš Europos Komisijos ir šmaikščiai klausia, ar atsimenu, kaip jis mano projektus atmetinėdavo tai į kairę, tai į dešinę ir t.t. Aš, žinoma, atsiminiau. Kur neatsiminsi tų šimtą kartų perdarintų projektų. Maiklas be didelių reveransų ir įmantrybių sako, jog rado mane duomenų bazėje: aš beveik vienintelis, turintis patirties atliekų tvarkymo sektoriuje, ir nuo rugpjūčio „marš“ dirbti Europos Komisijai į šiaurinę Kipro dalį. Ten neva betvarkė atliekų sektoriuje, reikia padėti, darbo daug ir t.t. Nespėjau net pasakyti, kad aš neketinu būti emigrantas, kai jis padėjo ragelį ir tiek. Štai taip 2008-ųjų rugpjūčio mėnesį aš – pakeliui į Kiprą. Trumpam – metams, na, daugiausia dviem. Taip tada galvojau.

Tarpinėje stotelėje, Briuselyje, gaunu žinutę, kad reikia nueiti kažkur į *CHAR*, pas kažkokią *Alice*. Ten atseit turi pasakyti, kada mano lėktuvas į Kiprą. Ir ką? Klausinėjau jų, kas tas *CHAR* ir *who the f***k is Alice* 18-os aukštų pastate? Be to, juk dar niekada nebandžiau dirbti, vartodamas vien tik anglų kalbą. Man tuoj

dingtelėjo, kaip aš gyvensiu be draugų, be pažinčių rato, be „Švyturio“ alaus, be lietuvių kalbos, be romantiškojo Vilniaus ir gintarinių kopų? Kaip aš be lietuvių? Kas nešė mane į šitas galeras? „Paleiskite! Noriu pas mamą!“

Žygimanto Vaitkaus asme. argyvo nuotr.

Šiandien jau beveik devyneri metai gyvenu už Lietuvos ribų. Šiuo metu su šeima gyvename Varšuvoje, tačiau visai nesijaučiame išvykę iš mums brangių vietų – Lietuvos ir, beje, Kipro. Visiems sakau, kad „dirbu Europoje, ir šiuo metu gyvenu Lenkijos valstijoje“. Darbas Europos Sąjungos institucijose leidžia tobulėti, pažinti šalis, dalintis patirtimi. Europa pasiutusiai didelė. Joje – tokios įvairios patirtys. Visa, ko šiandien reikia, – tai jomis pasinaudoti, kuriant naujus dalykus. Palaikau kiek įmanoma didesnę Europos integraciją, apsikeitimą žiniomis, bendrų projektų kūrimą, susidedantį iš įvairių patirčių. Kitaip prapulsime savo mažose kunigaikštystėse. Neturime skirstyti Europos į „mus“ ir „juos“.

Nuolat besipiktinantiems Europos Sąjungos politika ir biurokratiniu aparatu sakau: „Parodykite nors vieną mūsų kaimynę, kuriai nenusišypsojo laimė tapti Europos Sąjungos nare ir kuri šiandien gyvena geriau nei ES šalys?“ Štai, kad ir mano sektorius – buitinių atliekų tvarkymas. Jei ne Europos Sąjungos direktyvos ir

reglamentų reikalavimai (beje, priimti Europos Parlamento, taigi, ir mūsų sutarimu) bei Europos Sąjungos parama, neabejoju, kad šiandien tebeterštume savo vandenį, orą ir žemę pildami atliekas nesaugiuose sąvartynuose. Jau nekalbu apie atliekų rūšiavimą ir perdirbimą. Šito net nebūtų. Gal reiktų pagalvoti, kaip mes patys prisidedame prie bendro gėrio? Ar tik šaukiame, kad duotų daugiau ir nieko nereikalautų: o jeigu ne, tai trenksime durimis? Geresnės alternatyvos už Europą kol kas neturime. Tad užuot dairėsi, „kur bėgsim, kai Europa grius“, geriau stipriai laikytume jos pamatus.

Integracija toli gražu nereiškia lietuviško identiteto praradimo, atvirkščiai – tik jo stiprinimą. Norėčiau save vadinti europiečiu lietuviu. Kaip jaučiuosi šitokiame vaidmenyje? Nežinau. O kaip jaučiamės, kai iš vaikų tampame suaugusiais? Būna visaip.

Įdomu, kokią kalbą kasdien vartoji savo darbe, ir ar manai, kad jos žinių tau šiandien pakanka? O gal mes apskritai greitai kalbėsime tik „profesiniais kodais“?

Varšuva. Žygimanto Vaitkaus nuotr.

Pagrindinė kalba darbe yra anglų, tačiau išsiversti be šalies, kurioje dirbi, kalbos sekasi vis sunkiau. Buvau arogantiškai pareiškęs, kad lenkų kalbos nesimokysiu, o šiandien štai didžiuojusi ją šiek tiek mokėdamas ir labai gailiuosi beveik nepramokęs graikų ir turkų kalbų Kipre. Žinoma, darbe vartoti savo gimtąją kalbą būtų didžiulis privalumas. Aš visada „atsigaunu“ dirbdamas lietuviškuose projektuose. Šiek tiek pavydžiu britams, kuriems reikia kur kas mažiau pastangų aiškinantis sudėtingus klausimus. Kita vertus, plačiai žinoma, kad Europoje visi puikiai susišneka angliškai (na, kol į pokalbį neįsilieja anglas). Tiesa, Europos Sąjungos darbinė kalba pilna visokiųjų trumpinių, kurie sudaro atskirą kalbą. Puikiai pamenu, kaip pirmaisiais metais burnodavau prieš tuos, kurie žerdavo trumpinius kaip žirnius, o dabar pats kartais pagaunu save, deja, darantį tą patį...

Daug keliauji po įvairias šalis ir turbūt pakeliui sutinki ne vieną lietuvį? Juk lietuvis lietuvį vis dėlto traukia, ar ne? Ir sykiu atstumia... Bet, pirmiausia, kodėl traukia? Kaip manai?

Niekada specialiai lietuvių neieškau. Vienaip ar kitaip vis viena susitinkame. Keista, net ir be didelių pastangų lietuvis lietuvį kažkaip suranda. Matyt, tikrai traukiame vieni kitus. Kodėl traukiame? Manau, kad mes vienas kitą geriausiai suprantame (tai nereiškia, kad vienas kitam pritariame ir visados susitariame). Dar tai, kad vis dėlto galima aptarti „savo miestelio“, kaip sakoma, naujienas, kurios kitų šalių žmonėms nėra nei įdomios, nei žinomos. Kartais nesuprantu fenomeno: jei jau lietuvis ir užsienyje, tai būtina bičiuliautis. Visų pirma, turi būti įdomu bendrauti, o jei įdomus žmogus – lietuvis, tik smagiai.

Varšuva. Žygimanto Vaitkaus nuotraukos

Sutinku, kad ES kol kas geresnės alternatyvos neturi. Tai rodo Brexit'o atvejis: sukurta daug problemų šalies viduje. Tačiau, na, kartu pasvarstykime – problemų esama ir be Brexit'o. Pavyzdžiui, didelis jaunimo nedarbas Pietų regiono šalyse: Ispanijoje, Graikijoje, Prancūzijoje, Portugalijoje, pagaliau ir jūsų minėtame Kipre,

kuris, skirtingai nei Lietuva, įstojo į ES kaip išsivysčiusi, projektą nereikalaujanti šalis, o dabar – darbo krizė. Tai rodo, kad regioninė ES politika netolygi, kad dėl rinkos monopolizavimo darbo vietos telkiasi Šiaurėje, kur ir važiuoja jaunimas. Yra ir politinių ES negalių – štai kiek problemų dėl karo zonų ir pabėgėlių. Tačiau, svarbiausia, ką tu gali pasakyti tiems bedarbiams jaunuoliams? Rinktis inžinerines specialybes?

Na, aš juk nesakau, kad viskas idealu – toli gražu. Kolega, paklaustas „Kaip gyveni?“, atsako: „Geriau nei alternatyva“. Tai galioja ir Europos Sąjungai. Nedarbas, manyčiau, nėra Europos projekto pasekmė, jis ateina su konkurencingumo praradimu, globalizacija ir darbo efektyvumo didėjimu. Kodėl nedarbas ypač didelis pietinėje Europos dalyje, galima būtų sugalvoti ne vieną priežastį ir Europos Sąjunga, jei apskritai būtų tame sąrašė, tai ne pačiam svarbiausiam dešimtuke. Visi ragina Europos Sąjungą spręsti vieną ar kitą problemą, paragina ir laukia, kas dabar bus. Jei nepavyks, bus ką apkaltinti per rinkimus, lyg Europos Sąjunga būtų kažkas kita, o ne mes patys. Iš vienos pusės, gilesnės integracijos tarsi ir nenorima, iš kitos – laukiama, kad visos problemos būtų sprendžiamos bendrai. Panašu, kad tai niekur neveda. Šlubuoja ir ES politika, neužtenka valios, lėta reakcija, reikia efektyvesnio sprendimų priėmimo modelio ir pan. Kad ir jūsų minima pabėgėlių krizė: sėdėdamas ant fotelio manau, kad padaryta klaidų, o jei jau aš būčiau ponios Merkel ir pono Juncker vietoje, tai ar tikrai viską padaryčiau geriau? O jūs įsivaizduokit: na, nebėra Europos Sąjungos, sienos uždarytos, ir prie visų šiandieninių Pietų Europos problemų šalys lieka visiškai vienos ir su šiuo iššūkiu? Man liūdna klausyti ir Rytų Europos samprotavimų apie ES. Na, vakariečiai, patys prisidirbot, tai dabar ir spręskit. O kas, sakykit, jei ne Vakarų Europa traukia mus, mūsų gyvenimo kokybę ir mūsų ekonomiką už ausų nuo 2004 metų? Gal reiktų žiupsnelio solidarumo? Nesijaučiu galįs ką nors patarti jaunimui. Patarimus bet kuria gyvenimo tema dalina, na, Paulo Coelho knygos. Aš dar negaliu sau šito leisti. Tarp savo draugų matau, kad nesvarbu, kokioje srityje, tačiau profesionaliai dirbdami visi gyvena gerai, nesvarbu, kuri Europos dalis tai būtų. Dar esu senamadiškas, tikiu universitetų stebuklinga galia.

Interviu spausdintas žurnale „Pasaulio lietuvis“, 2017 m. balandžio numeryje.

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime žurnale skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

